

ХАРАКТЕР ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Доп. – канд.філол.наук, викл. Гурьєва С.А.

Сучасні інформаційні технології сприяють виникненню нових просторових утворень – культурно-економічних регіонів, центрами управління в яких стають так звані “стратегічні майданчики”, інститути інтенсивного спілкування та “спільної організації”. Тобто відбувається процес становлення нової регіоналізації в країні. Східна Україна, що об’єднує промислово розвинуті області з певним запасом природних копалин та має також значний соціально-культурний потенціал, є прикладом тому.

Вказані тенденції реалізуються через пресу і пресою декларуються. Приміром, у Донецькій області зареєстровано 955 періодичних видань, у Харківській – 806, Луганській – 430 (дані 2004 р.). Така кількість видань викликана:

– новою громадсько-політичною ситуацією (набуття Україною незалежності та розширення самостійності регіонів);

– соціально-економічними потребами (поворот суспільства до ринкової економіки та необхідність виживати у нових умовах самостійно);

– ідеологічними змінами (тоталітарне одномірне мислення відступило перед натиском політичного та ідеологічного плюралізму);

– технологічними моментами (комп’ютеризація журналістики почалась з того, що всі процеси, які передували друкові, проходили в редакції, а продовжилась освоєнням журналістами Інтернету та електронної пошти).

Уже з початку 1990-х років у регіональній пресі виявляються ще дві тенденції – *політизація і комерціалізація*. Одна частина нових видань була принципово політично тенденційною (партійні видання, “Бандерівець” та “Більшовик” (м.Донецьк), інші – настільки ж принципово аполітичні.

Одночасно під впливом ринку виникає значна кількість спеціалізованих видань.

Третину з наведеної вище кількості зареєстрованих газет та тижневиків становлять громадсько-політичні видання. Серед них переважають обласні, міські, місцеві (локальні) газети.

У перехідний період більша частина радянської партійної преси відійшла у небуття, або змінила назву, засновників тощо. Зазначені процеси стосувалися в основному обласних газет. Серед них “Луганская правда”, яка репрезентує обласну владу, залишила колишню назву. Інші – “Донбасс”, “Луганские ведомости”, “Харківські губернські вісті”, “Харьковские ведомости”, “Харьковские окна” – змінили і назву, і засновника. Тобто ці видання переходять “під крило” або обласної державної адміністрації, або обласної ради.

Серед засновників залишилися і колективи редакцій у формі закритого акціонерного товариства (мотивація: гарантована фінансова підтримка від владного співзасновника, певна свобода в проведенні рекламної діяльності). Подібна подвійність не тільки не зробила провінційні громадсько-політичні газети незалежними, а ще більше прив’язала до владних структур, що продовжують активно втручатись у політику ЗМІ .Тобто колишні традиції авторитарних і патерналістських медіасистем виразно виявляються в практиці демократичних суспільств у пострадянських країнах. Таким чином, національна система ЗМІ все ще не склалась остаточно, вона, образно кажучи, однією ногою залишилась у „радянському зазеркаллі”, а іншою намагається творити медіа незалежної держави. На регіональному рівні за підрахунками київського науковця О. Чекмишева, 75 % газет контролюється представниками державної виконавчої влади, а 80 % місцевої преси – посадовими особами. Тобто інформаційна небезпека загрожує національній системі ЗМІ й усередині.